

Zesjescultuur

De zogenaamde zesjescultuur houdt nog steeds de gemoederen bezig. Deze week in de brievenrubriek van De Volkskrant: wat betekent dat verkleinwoord eigenlijk?¹ Een zesje is een kleine zes. Klein ten opzichte waarvan? Met een zes voldoet iemand weliswaar aan de minimum-eisen, maar sommigen hebben meer in hun mars: hun zessen worden zesjes genoemd omdat ze een hoger cijfer hadden kunnen halen als ze wat meer hun best hadden gedaan. Ze hebben weliswaar een voldoende prestatie geleverd, maar wat ijver betreft verdienen ze eigenlijk een onvoldoende, zo parafraseert briefschrijver Van den Dikkenberg de zesjescultuurcritici. Definitie: zesjesklanten zijn succesvolle onderachieveers.²

Maar deze definitie is nog niet compleet, want men zal moeten verduidelijken welke ijvernorm men daarbij hanteert. Wenst men van *underachievement* te spreken als iemand niet bereid is veertigjarige studieweken te draaien als hij of zij met een wekelijkse investering van 35 uur al zessen kan halen? Of spreekt men óók van *underachievement* als iemand niet bereid is z'n vakanties op te offeren, z'n sociale verplichtingen te verwaarlozen, z'n gezondheid in gevaar te brengen of eventueel zelfs studievertraging te riskeren om hogere cijfers te verwerven? En een getalenteerde deeltijdstudent die zessen weet te halen naast z'n baan of naast forse gezinsverplichtingen, is dat een onderachiever?

De laatstbedoelde deeltijdstudent zal vermoedelijk door de zesjescultuurcritici worden vrijgepleit. Men zal eerder van zesjesstudenten spreken als ze te weinig prioriteit aan hun studie geven ten gunste van concurrerende bezigheden in de recreatieve sfeer. Zolang men in het vage houdt wat men met *recreatie* bedoelt, komt men daarmee weg. Maar kan men bijvoorbeeld actieve sport-, muziek- of kunstbeoefening, mantelzorg of vrijwilligerswerk zonder meer tot de recreatie rekenen? En vrijetijdsbezigheden waarin studenten hun *leadership skills* ontwikkelen?

Een verhaal apart zijn de bijbaantjes. Nederlandse studenten moeten jaarlijks 1500 euro collegegeld betalen. Ze kunnen daartoe een rentedragende lening sluiten. Maar is het verwerpelijk als ze liever 400 uur werken dan zich in de schulden te steken? En is het verwerpelijk als ze liever een part-time baan nemen dan hun kosten van levensonderhoud met een rentedragende lening te dekken? Het risico is groot dat ze dan eerder zessen dan achten halen. Maar bezondigen ze zich daarmee aan een zesjescultuur?

Zesjesstudenten geven te weinig prioriteit aan hun studie. Maar hier gaat het dus om de volgende vraag: is het verwerpelijk als iemand hogere prioriteit aan z'n *leen-aversie* geeft dan aan het halen van hoge cijfers? Wie zich in de schulden steekt, verliest het grootste goed op aarde, de menselijke vrijheid. Is het laakbaar als iemand menselijke vrijheid boven schuldlavernij verkiest?

Wes Holleman

weblog onderwijs 16-12-2007

www.onderwijsethiek.nl

---

¹ <http://extra.volkskrant.nl/opinie/brieven.php?id=1108>

² De voorgestelde definitie houdt alleen stand als de student bereid en in staat is zijn of haar beheersingsniveau precies op de minimum-eisen af te stemmen. Een zesjesklant is geen *succesvolle* onderachiever als hij of zij tot gokken geneigd is en gewoonlijk pas na één of twee herkansingen voor de tentamens slaagt. Op zeker spelend zou hij of zij vaak toch ongewild een zeven in de wacht slepen. Het is denkbaar dat sommige zesjescultuurcritici niet zozeer het lage aspiratieniveau van studenten maar het ongebreidelde gebruik van herkansingen op de korrel hebben. Het verkleinwoord (zesje) betekent dan dat de prestatie slechts ternauwernood aan de minimum-eisen beantwoordt: 't gaat dan om *met-de-hakken-over-de-sloot*-of eventueel *genade*-zesjes.